

-1-

Birleşiniz Bütün Dünyanın Mazlum ve Fakir Halkları

YENİ DÜNYA

No: 12 Kânunuevvel (Fivral) 10 (Pazartesi) 1918^{uncu} Yıl

[Şubat olmalı]

MÜNDERECAT:

Türkiye'de federalizm yahut taksim politikası - Lebip, Karl Liebknecht ve Rosa Lüksemburg - L. İsmet, Türkiye'de - A. L. İnkılâp destanı - Cevdet Ali, Haricî İşler Komisarı Çiçerin'in müttefiklere verdiği nota. İlmî heyetin doklad^mı. Mâ-ba'd, Dahilî Haricî havadisler! Parti hayatından ilânlar.

YENİ DÜNYA İDAREHANESİNDEN

Yeni Dünya gazetesini muntazaman almak isteyen yoldaşlarımızla Müslüman teşkilâtlerinin adreslerini hemân idarehanemize bildirmeleri rica olunur.

TÜRKİYE'DE FEDERALİZM YAHUT TAKSİM POLİTİKASI

Radyo - telegraf vasıtasıyla Zürih'ten haber alındığına göre: Türk Meclis-i Mebusanı dağılmış, hükümet istifasını vermiş, "federalizm" esaslarında yeni bir hükümet kabinesi teşkiline dair bir takım yeni haberler daha...? !.

Türkiye'den telsiz telgrafla ve tesadüfen alınan her haber üzerine insan uzak, yakın her ihtimali birbirine karıştırıp bazı ^{netice} ~~tecrübeler~~ çıkarmaya çalışıyor, fakat Türkiye'nin harap ve açıklu muhitinde gelip geçen vakalar etrafıyla bilinemediği için bu neticelerde kaîf

Rusya Komünist Bolşevikler Partisi
Müşürman Uyuzmalar Merkez Bürosu

Mahovaya Sokagundaki 7 numara-
ralı haneden Dperdçistvinski
Bulvarda 29 numaralı evin 15
numaralı adresine nakledilmeyişte.

- 2 -

ve riyazî hükümler aramak doğru olmaz;

Türkiye'de federalizm?. Bu mesele Osmanlı meşrutiyet hayatında birinci mertebe "teşebbüs-ü şahsî ve adem-i merkezîyet" fırkasının - daha doğrusu ^{mesleğinin} ~~memleketin~~ - Prens Sabahaddin Bey tarafından ortaya atılmıştır. Prens Sabahaddin Bey Osmanlı Padişahının kız kardeş oğluydu ^{Yeni} ~~iki~~ - bir sultanzadedir; ve bunun için onun (Loyle) ismindeki ^{Fransız} sosyologuna râcî fikir ve mesleği Türk hayatında açık ve anlayışlı bir cereyan olamamıştır.

Sabahaddin Bey bir çok münasebetlerle mesleğinden bahsettiği halde, (federalizm) esasında ^{Yeni} bir fırka tesisine cesaret edememiş ve şu sebeple de "İttihat ve Terakki" ye karşı muhtelif teşebbüslerinde - kendisine yetecek kadar taraftar bulamıyarak - muvaffak olamamıştır.

Türkiye'de federasyal hükümet esasında açıkça ortaya atılan "Millî Meşrutiyetçiler" aynı zamanda çiftçi sosyalistlerin programlarını da kabul ederek, Osmanlı İmparatorluğunu teşkil eden her memleket, üstünde yaşayan milletin ve toprak umumiyetle onu işleyen çiftçilerin şiarlarıyla kendilerini gösteriyorlar;

Bu şiarlar icabınca, Osmanlı İmparatorluğu Asya'da, Arabistan, Anadolu'da bizzat Türkiye, Rumeli'de ise Makedonya ve Arnavutluk kısımlarına ayrılıyor; bundan başka da, Ermeni, Kürt, Lâz... ilah halklarına da muhtariyetler verilmek lâzım geliyordu.

Bu yeni fırkanın hususiyetle Agraryanlık mesleği Türkiye'de açılmaya başlayan birçok İngiliz, Fransız, Alman toprak bankalarının spekülâsyasına ve böylece ecnebi bankaları ^{erleri} gibi bu bankerlerin Cön Türkler arasında ve parlamantodaki ~~banka~~ samsarlarının menfaatine dokunuyordu:

Onun için "Millî Meşrutiyet" daha küçük bir tomurcuk halinde iken etraftan birçok hücumlara hedef oldu;

Prens Sabahaddin'in korktuğu Millî Meşrutiyetçilerin başına geldi: Bunlara memleketi parçalıyorlar, imparatorluğu satıyorlar, devlete, millete, hilâfete hıyanet ediyorlar dediler; ve Mahmut Şevket Paşanın katlinden sonra Prens Sabahaddin Bey de, Millî Meşrutiyetçiler de İtilâfçılar da, İştirakçiler de ...

Mülâsa her fırka ve her fikir taraftarları İstanbul ve vilâyetlerden toplanarak, gazeteleri kapatılarak, matbaaları hacz olunarak Erzurum ve Sinop kalelerinin rutubetli diyarlarına sürüldüler; mahv edildiler!..

- 3 -

Türkiye'de meydan böylece Turancı, İttihat-ı İslâmcı ve mamafih Terakki taraftarı Cön Türk paşalarına kalmıştı.

"İttihat ve Terakki" fırkasının evvelki ilk altı yıllık hatalarına inzıman eden - 6 -
mumî Harp esnasındaki dört senelik cinayet ve hıyanetheri şimdi Türkiye'den de, Türk emperyalistlerinden de nam ve şan bırakmadı; beyler ve paşalar şimdi Avrupa ve Amerika'nın birer köşesinde garip, ancak biriktirdikleri altınlarla zengince bir muhacir hayatı geçiriyorlar...

Fakat bu radyo telgrafının haber verdiği federalist Osmanlı Hükümeti ne?!.. Teşekkül edecek bu yeni hükümetin başında kimler var ve kimler olacak?... Bunu bilmiyoruz; Şüphesiz ki bu federalizm ne Adem-i Merkeziyet taraftarlarının ne de Millî Mesrutiyetçi Agraryanların tasavvur ettikleri usul idare... Bu federalizm, başta Lloyd George ve Clemenceau olduğu halde Avrupa yırtıcı canavarlarının öteden beri kurdukları bir tuzak... Bu federalizm, Arabistan'ın - Araplara, Anadolu'nun - Türklere, Ermenistan'ın ve Kürdistan'ın da buralardaki halklara verilmesi değil, belki bu nam altında Türkiyede teşkili tasavvur edilen herhangi bir Mısır, bir Hindistan veya bir Fas ve Cezayir müstemlekelerine esası olan kaba - taslak bir kroki, bir plân...

Bu plânın ilk hilekâr izleri daha bir buçuk ay evvel Suriye ve Filistin kıtalarının İngiliz ve Fransızlar arasında taksimiyle hissedilmişti ve bu münasebetle Osmanlı parlamentosunun Suriye Mebusu Şekip Arslan Efendinin bütün dünya gazetelerinde intişar eden protestosu Türkiye üzerinde icra edilmekte olan operasyonun -cerrahlığın- ilk acılarını feryat ediyordu;

Bir müddet sonra İngilizlerin Yemen'de, Irak'ta Fransızların Halep'te, Ankara ve Konya'da, İtalyanların Adana, Mersin ve Antalya'da ve belki de Yunanlıların İzmir'de haydutluklarına Rusya matbuatı mün'akis olacaktır... Zavallı memleketler ve bu memleketlerde yaşayan zavallı, bahtsız halklar !!

İşte İstanbul'un İngiliz ve Fransızlar tarafından işgaliye Türkiye'de tesisi istenilen federasyon, Osmanlı Hükümetinin mahiyeti; işte Türkiye halkları için hazırlanan hür ve mesut istikbal !!!..

Radyo - telgrafın bize haber verdiği yeni hadise, Türkiye'de federalizmin tesisi değil, belki Türkiye'nin Avrupa kapitalizmi tarafından tamamen bölünüp yutulacağını tasvir ve hikâye ediyor...

-4-

KARL
LIEBKNECHT ve ROSA LUXEMBURG.

Almanya'nın yeni emperyalistleri ile İşçiler Partisi "Spartak"lar arasında bir hafta devam eden kavga yalnız işçilerin muvakkat mağlûbiyetleriyle değil, aynı zamanda dünyanın iki büyük ve sevgili inkılâpçısının, Karl Liebknecht ve Rosa Luxemburg'un, ölümleriyle nihayet buldu.

Almanya Hükûmeti ne kadar kendini müdafaa ederse, bu katilde eli olmadığını iddia ederse etsin, bu cinayet hükûmet tarafından hazırlanmış, o sermayedarların uşakları olan Almanya'nın hain sosyalistlerinin zalim kâtilleri tarafından alçakçasına icra edilmişti.

Burjuvaziya pek güzel biliyordu ki; şu meşûm harbin iptidasında - kahrolsun harp! diye ortaya atılarak haps edilen, Almanya İmparatorunun taç ve tahtı kırıldıktan sonra yine aynı şiârla kahrolsun harp, yaşasın sosyal inkılâbı avâzeleriyle zindandan çıkan Karl Liebknecht sermayenin kökünü kazıyarak burjuvaziyanın ölümünü hazırlayacak ve bunda birden muvaffak olamasa da, yeniden tevkif de edilerek zindana da atılsa yine tuttuğu yolda tereddütsüz ve korkusuz ilerleyerek o parlak ideale vasıl olacak, bütün dünya kapitalistlerinin el'ân hayal nazarıyla ve fakat korkuyla baktıkları sosyal inkılâbını vücuda getirmeye muvaffak olacaktı.

Burjuvaziya pek güzel biliyordu ki, bundan onbiş sene evvel, Fransa'da sosyalistlerin emperyalist nazarlar arasında çalışmalarına karşı ilk bağırın, 1905 senesinde Rusya'da ki inkılâp harekâtını Almanya'da da icraya çalışarak işçileri tatil-i işgal etmeye davet eden ve sonra reffki Karl Liebknecht gibi hapsedilerek yine imparatorluğun mahvına kadar sükût etmeye mecbur edilen Rosa Luxemburg da artık susmayacak ve mahkûm da olsa onun vücudu zenginler için pek tehlikeli olacaktı. Bütün dünya emperyalistleri, Karl Liebknecht ve Rosa Luxemburg'u, büyük bir cesaret-i medeniyye ile ortaya atılarak işçilerin saadeti peşinde koşan, kızıl işçi ordularının başında yorulmaksızın düşmanlarıyla vuruşan bu iki fedakâr büyük insanların her hareketini, sıcak soba ateşi karşısındaki köşelerinden tereddüt ve korkular içinde titreyerek kâtilâne seyretmekle kalmayarak bu hortlaklar ^{Scheidemann} ~~seydman~~lara yardım ediyorlar, işçileri kurtarmaya çalışanların katli kararına iştirak ediyorlardı.

Bu, burjuvaziyanın ilk ve son katli değildi. Onlar birçok büyük sosyalistleri İspanya'da Ferer'i, Fransa'da Jares'i, az zaman evvel öldürmüşler, Rusya'da da muhterem Lenin'i

Jau

-5-

öldürmeye teşebbüs etmişlerdi.

Bu cinayetler hakikatte yalnız birkaç kişinin katlinden ibaret değil, belki bütün dünyanın fakir ve mazlum halklarına karşı pek ^{cüret} ~~hakkârâne~~ vurulmuş bir hakaret darbesi idi.

Onlar bunun cezasını göreceklarını hatırlarına getirmeyerek daima öldürüyorlar, öldürmediklerini ise zincirler altında bağlı tutarak bu suretle sükûta mahkûm edeceklerini, o büyük insanları insaniyete hizmet edemeyecek bir hale getireceklerini ümit ediyorlar.

Fakat ne yazık ki hak ve hakikatın muvakkaten setr edilse de ebediyen gizlenemeyeceğini bu sefiller bilmiyorlar, bilmek istemiyorlar...

Ne yazık ki bu kan emici canîler üç beş kişiyi öldürmekle milyonlarca halkı susturacaklarını ^{ve bu surette saltanatlarında salın kalacaklarını} zannediyorlar...

Galat-ı hiss-i basara uğramış bu biçare vahşiler görmek istemiyorlar ki Karl Liebknecht ve Rosa Luxemburg'u öldürmekle onların takip ettiği insanlar yollarından kalmıyorlar...

Karl Liebknecht ve Rosa Luxemburg öldülerse zarar yok! Onların fedakâr dostları, o meş-
leğin sâlikleri, o yolda yine onların kızıl bayrağını kollarında yükselterek ilerleyecek-
ler...

~~Karl~~ Karl Liebknecht ve Rosa Luxemburg öldülerse zarar yok! Onların ölümüyle beşeriyet in-
saniyete hâdim yüzbinlerce kişi daha kazanmış oluyor.

Karl Liebknecht ve Rosa Luxemburg namları ise ebediyen ölmazler defterine geçti, onlar bizim için yaşıyorlar.

L. İsmet

RUSYA VE MÜTTEFİKLER/.

HARİCİ İŞLER AHALİ KOMİSARININ RADYO TELGRAFI.

İngiltere, Fransa, İtalya, Japonya ve Şimalî Amerika Cumhuriyetleri Hükümetlerine.
Müttefik hükûmatın, Rusya'da bilfiil icra-yı hükümet eden hükümetlerin vekillerini mü-
zakerat için İstanbul civarındaki adalara göndermeleri hakkındaki davetname, Rusya Şûrâlar
Hükümetince gazetelerin mütalâalarını ihtiva eden telsiz telgraflardan haber alındı.

-6-

Rusya Şûrâlar Hükûmetine gönderilmiş hiçbir davetname olmadığından, yine telsiz telgrafların verdikleri malûmata göre birinci telgrafa cevap verilmemesinden bu davetin reddedilmiş gibi telâkki edileceği anlaşılacakla Rusya Şûrâlar Hükûmeti, bu ve daha bazı anlaşılamazlıkları tashih etmek arzusunda bulunduğu ve diğer taraftan ecnebi matbuatının bir usul dairesinde Rusya hakkında birçok yanlış haberler vermekte olduklarından bu fırsattan istifade ederek kendi mevkiini açık ve katî surette tayin etmek ister.

Ahvâl-i dahiliyyesinin günden güne iyileşen hâl ve vaziyetini nazar-ı itibara almaya-
rak Rusya Şûrâlar Hükûmeti, harekât-ı harbiyyeye nihayet vermek için düşmanlarıyla anlaşmayı arzu etmekte olup, bu maksatla şimdiye kadar bir çok defalar daha ilân ettiği gibi Şûrâlar Cumhuriyetinin inkişafını tehlikeye sokmamak şartıyla, hatta ciddi bir çok fedakârlıklar da bulunarak müzakereye başlamaya hazırdır. Düşmanların, yalnız müttefik hükûmatın yardımına istinat ederek harbe devam etmeleri, asıl düşmanlarının hükûmat-ı müttefike olduğunu pek güzel gösterdiğinden, Rusya Şûrâlar Hükûmeti müttefik hükûmata müracaat ederek kendileriyle olan her türlü anlaşamazlığa nihayet vermek üzere edebileceği fedakârlığı gösteren atıdaki beyanatta bulunur.

Yalnız gazetelerden değil, müttefik hükûmat vekillerinin müteaddit beyanatından anlaşıldığı üzere, müttefiklerce pek ehemmiyet verilen istikrazlar hakkında, Şûrâlar Hükûmeti, müttefiklerin taleplerini icrada bazı fedakârlıklarda bulunmaya hazırdır. Şûrâlar Hükûmeti müttefik hükûmattan olan alacaklılarına kendi borçlarını vermeyi reddetmemekte olup, yalnız tediyesinin icrasının ne suretle olacağı hakkında teklif edilen müzakeratta karar verilecektir.

ikincisi, vaziyet-i maliyyesinin fenalığından dolayı Rusya Şûrâlar Hükûmeti, borçlarının faizlerinin, muayyen miktarlarda ve işlenmemiş emval ile ödenmesinin temin edilmesini ve bu hususta ayrıca karar verilmesini hükûmat-ı müttefikeye teklif eder.

Üçüncüsü, Rusya'nın tabif zenginliklerinden istifade etmek üzere ecnebi sermayesi tarafından daimi surette meydana çıkarılan menafii nazar-ı itibara alarak, Rusya Şûrâlarının sosyal ve iktisadî menafiiine zarar gelmemek ve şeraiti katî surette tayin edilmek üzere Şûrâlar Hükûmeti, ecnebi tebâlarına maden, orman ve sair bazı imtiyazat vermeye hazırdır.

Dördüncü madde, Şûrâlar Hükûmetinin nokta-i nazarınca, bu maddenin, teklif edilen mü-

- 7 -

zakeratta bulunması tabii olan Rusya hudutlarından bazı kısımların ilhâkına ait olması lâzım gelir ki, Rusya Şûrâlar Hükûmeti her ne bahasına değerse değsin müttefiklerin bu husustaki arzusuna muhalefet etmeyecektir.

Rusya Şûrâlar Hükûmeti, kendi nokta-i nazarınca ilhaktan maksadın, müttefiklerin yardım ettikleri veyahut da müttefiklerin maliye, harbiye veya diğer bir cihetten muavenet ettikleri kuvvetlerle Polşa ve Finlandiya'ya nazar-ı itibara almayarak, sabık Rusya İmparatorluğunun hudutlarından her hangi bir kısmının hıfzı anlaşıldığını ilâveye lüzum görmektedir.

İkinci, üçüncü, dördüncü maddelerde beyan olunan fedakârlıkların miktarı, halihazırda günden güne iyileşen vaziyet-i harbiyeye tabidir.

Şûrâlar Ordusu Şimal cephesinde "Şenkorsk" u zapt etti. Şarkta muvakkaten "Perm" i kaybetti ise de, "Ufa, Esterli, Telmak, Belebe'yi, Orenburg ve Uralsk" ı geriye aldı. Bunun neticesi olarak Asya-ya ^{vasta} ~~vasatı~~ ile olan demiryolu münâkalâtı Rusya Şûrâları eline geçti. Cenupta pek mühim istasyonlardan "Povorino, Aleksitovo, Urupinöv, Talovaysa, Kalaç, Boğuçsar" alınarak bu suretle bu civar demiryolları da Şûrâlar Kızıl Ordusu eline geçti. Aynı zamanda Cenup ^{bu} garbide "Logansk" tarafından taarruza devam eden Ukrayna Şûrâlar Ordusu Krasnova'nın hatt-ı ric'atını tehdit etmektedir. Ukrayna'daki Şûrâlar kıtaatı "Harkof, ^{ya} Ekaterinoslav, Poltava, Kramençug, Çernigof, Avruç ve diğer bir çok şehirleri zapt etti. "Minskvilna, Riga, Divink, Mitava, Vindava" ve diğer birçok büyük şehirlerle beraber "Belorusya, Litva, Latvi" Cumhuriyetleri heman tamamiyle Rusya Şûrâları ^{Orduları} eline geçti.

Şûrâlar Hükûmetiyle sabık Meclis-i Müessisan âzâları arasında başlayan müzakerat da Şûrâlar Hükûmetinin vaziyet-i dahiliyyesinin düzelmiş olduğunu pek güzel göstermektedir. Bilhassa Fêvriyerin üçünde şehrimize gelmiş olan ^{ve} Sosyalist Revolusyonerler Partisi merkez âzâlarından bulunan "Rakitnikov" Kâtip Sivastiski, Rolski, Şmelev, Gormeri, Çurnenkov ve Antonov" da müttefiklerin Rusya işlerine karışması aleyhindedirler. Rusya Şûrâlar Hükûmetiyle, bugüne kadar şûrâlar aleyhinde bulunan heyetlerin münasebatının düzelmiş olduğunu, bugün şehrimizde "İleri" isimdeki gazeteleri çıkan ve konferanslarında açıkça müttefiklerin Rusya işlerine karışmaları aleyhinde bulunan Menşeviklerin vaziyetlerindeki tebeddül pek güzel göstermekte olup halihazırda vilâyattaki fevkalâde komisyonların meyli de sabık şiddetin tahfif edildiğini göstermektedir. Ecnebi matbuatının ^u güyâ Petrograd veya diğer memleketlerde vukûnu yazmakta oldukları karışıklıklara ait yalan havadisler ise tamamiyle uydurmadır.

- 8 -

Bir defa daha tekrar olunur ki; Rusya Şûrâlar Hükûmetinin vaziyeti vaad edilen fedakârlıklar üzere icra-yı tesir etmekten hâlî kalmaz. Bunun için Rusya Şûrâlar Hükûmeti, müttefiklere yukarıda beyan olunan şerait dairesinde müzakerata başlamayı teklif eder. Müttefiklerin matbuatında, Rusya Şûrâları tarafından yapıldığı bahsolunan inkılâp propagandasına gelince, Rusya Şûrâlar Hükûmeti inkılâp matbuatının serbestiyetini tahdit edememekle beraber arzusu halinde müttefiklerin dahilî işlerine müdahale etmemek üzere bazı şeraitin kabulüne hazırdır.

Rusya Şûrâlar Hükûmeti, yukarıda beyan olunan şerait dahilinde adalarda, nerede olursa olsun müttefiklerle beraber diğer bir mahalde veya müttefiklerin her birisiyle ayrı ayrı ve yahut da müttefiklerin arzusu vechile Rusya'nın herhangi bir siyasî gurubuyla müzakereye başlamaya hazırdır. Yalnız Rusya Şûrâlar Hükûmeti kendi vekillerinin nereye ve bilhassa hangi yolla gönderilmek lâzım geldiğini hükûmat-ı müttefikeden sorar.

Ahâli Haricî İşler Komisarı: Çiçerin

4 Şubat 1919

TÜRKİYE'DE

Hiçbir kanun-u ahlâka tâbî olmadıklarından insaniyetten bî haber, imansız, prensip-siz, idealsiz İttihatçı paşaların başsız ve ayaksız idaresi nihayet, nihayet buldu;

Telsiz telgrafların getirdikleri havadislerle nazaran Türkiye'de "federalizm" esaslarında yeni bir idare-i hükûmet kuruluyor.

Servet ve sefahatları uğrunda en alçak cinayetleri irtikabdan çekinme yen İttihatçıların bu sukûtu hiç şüphe yok ki kendilerinden daha kuvvetlilerinin meydana çıkması neticesidir. Fakat ne yazık ki, bu kuvvet Türk fakir ve mazlum halklarının hak kuvveti değil, İngiliz ve Fransız kapitalizminin zalim kuvvetidir.

Arap, Türk, Ermeni ve diğer milletlerden teşekkül edecek olan bu hükûmetin doğrudan doğruya müstebidane bir "federasya" esaslarında kurulacağı gayet tabif bir şey, yani Türk mo-

-9-

narşizmi yerine "federalizm" namı altında İngiliz istibdadı kâim olacak, yine hâkim ve hükümdarlarla idare olunan bir federalizm.

Demek ki yine hükümdar, yine istibdat.

Demek ki hürriyet, adalet, müsavat denilen hukuk-u insaniyye yine kara bir sözden ibaret kalacak, bir takım ahâli üzerinde diğer bir kısmın hâkimiyeti devam edecek. Demek ki akli, gücü yettiği kadar çalışmakta olan köylü yine esaret zincirleri altında bağlı ve bundan sonra devlet ondan şimdiye kadar olduğu gibi yalnız vergi ve asker alarak hiçbir şey vermemekle kalmayacak, bilâkis bu defa o zavallı köylüye yüklenmekte olan vergi ve vazifeler gittikçe artacak.

Anadolu'nun içlerinde açılacak olan ecnebi itibar-ı malf bankaları ise ağır faizlerle para vererek köylüyü borçlara boğarak bu sayede kendisini de kapitalin bir malı, ecnebi kapitalistlerinin esiri yapacak.

Çünkü İngiliz kapitalizmi Türk paşalarından da kuvvetli !..

Türkiye'de bir paşalar, padişahlar hükümetinin yıkılarak yerine diğer birinin kurulmuş olmasından tarz-ı idare-i hükümet hiç de tebeddül etmiş olmuyor.

Fabrikalar, tersaneler, işhaneler, demiryolları, vapur kumpanyaları ve nihayet bütün menâbi-i servet yine fabrikatörlerin, sermayedarların, muhtelif şirket veya şahısların elinde...

Mahkemelerde, şehir ve hükümet idarelerinde yine o emperyalist memurlar, yine ahâli o zâlimlerin yumrukları altında...

Şimdi de evvelce olduğu gibi birkaç yüz zengin yine şahane köşklerde saadet sürecekler, milyonlarca fakir halk ise köpekler gibi sürünecek.

Büyük bir ekseriyet için daima açlık ve ebediyen didinmek, küçük bir ekalliyet için ise oburluk ve bayram!

Fakat tabifdir ki bu böyle devam edemez.

O köhne İttihat hükümeti gibi bu aldatıcı federalizm hükümeti de yıkılmalı, daha doğrusu hiç kurulmamalıdır.

Artık herkes bilmeli ve görmelidir ki, hakikaten Türk fakir ve mazlum halkı henüz ölmedi ve insan gibi yaşamak istiyor.

Zaten önümüzde iki yol var: Ya insan gibi yaşamak veyahut ölmek. Yani inkılâp veya is-

-10-

tibdat yolları.

Türkiye için, biz Türkiye'nin fakir ve mazlum halkları için her halde katıyyetle bu iki yoldan birini takip etmek mecburiyeti var.

O yol ise birinci yoldur. Biz bazı obur canavarların zannettikleri gibi şeref için delice ölmek, mahvolmak istemiyoruz ve işte bunun için diğer yolu, milyonlarca fakir ve mazlum kurtaracak olan sosyal inkılâp yolunu takip edeceğiz ve bu mukaddes inkılâp yolunda sonuna kadar giderek o parlak idealimizi elde etmeye, insanıyeti düşmüş olduğu şu kirli kapital çukurundan kurtarmaya muvaffak olacağız.

* * *

- Bu İnkılâp ne vakit olacak?

İşte öyle bir sual ki katı bir cevap vermek kabil değil ! Fakat herkes, işçiler ve köylüler gibi paşa ve padişahlar da, inkılâpçılar gibi İttihatçı ve istibdatçılar da bu inkılâbın kuvvetini her gün, her an bu zamanın biraz daha yaklaştığını hissediyorlar, görüyorlar.

Evet ! İnkılâp yakın ! pek yakındır.

Hem bu inkılâp; başkalarının çalışmasından istifade etmeyi düşünmeyerek kendi emeği ile yaşayanların, bütün dünyanın fakir ve mazlum halklarının inkılâbıdır.

Öyle bir inkılâp ki, hiç bir paşa meydana çıkıp da "ben emrediyorum" diyemeyecek, bundan sonra yani başımızda muhteşem yıldızlı saraylar dururken biz mahzenlerde yaşamıyacağız, dükkânlar et ve ekmele dolu iken hiç kimse aç kalmayacak, iskele ve depolardan odun ve kömür taşınırken hiç bir fakir soğuktan titremeyecek.

Köylü ve amele kendi emeği ile vücuda getirmiş olduğu şeyleri yine kendi aralarında taksim edecekler, hükümetin ve eşrafın arazisi ellerinden alınarak muhtaç olanlara, çalışmak ve kendi emeği ile yaşamak isteyenlere dağıtılacak, bir kısım ahâli üzerinde değer bir kısmın ^{hâkimiyetine ve hükümdarlığına} meydan verilmeyecek ve nihayet dünyada mevcut herşeyden, herkes aynı suretle istifade etmek hakkına mâlik olacaktır.

* * *

-11-

İşte bütün bu şeylerin sözde kalmayarak birer hakikat olması için tam çalışmak zamanı, artık boş lâfları bırakmalı ve iyice bilmeliyiz ki söyleyeceğimiz sözler değil, yapacağımız işler iyi neticeler verebilirler.

Bir çok defalar zulme, tegallübe karşı avazımız çıktığı kadar bağırдық. Fakat hiç bir netice elde edilemedi. Şimdi doğrudan doğruya silâhla işe girişmekten başka çare kalmıyor.

Evet ! Artık şimdiye kadar kardeş katilligine bir âlet olan silâhları asıl kabahatli-ler üzerine, kendi menfaatları için başkalarını ölüme ve başkalarını öldürmeye gönderenlere karşı çevirmek zamanı. Artık bütün dünyanın fakir ve mazlum halkları biliyor ki, şimdiye kadar harp ederek birbirlerini boğanlar düşmanlar değil, kardeşlerdir. Asıl düşmanlar ise, a-hâliyi kandırarak kardeşleri üzerine gönderenler.

Artık her işçi ve köylü bilmelidir ki, yine işçi ve köylüye karşı kullanılan her silâh ile o işçi veya köylü, kendi hürriyetinin temellerini sarsmış, kendi menfaatini paralamış oluyor.

Yeter artık çekilen ızdıraplar, yeter artık yetimlik de, esaret de... Açlık da, kan da...

Artık o müthiş boyunduruğun, sermayenin o paslı zincirini kırmak ve inkılâpçı işçilere yardım ederek dünya inkılâbını yapmak lâzım.

Artık Türk işçisininde o saflara, hak ve hakikatin, meydana çıkarılan zulüm ve taassubun mahvına karar veren beynelmilel inkılâpçıların kızıl saflarına girmesi zamanı.

Söz kâfi ! İşçilerin saadeti zamanı geldi. Bu zamanı kaçırmamak lâzım.

Unutmamalıyız ki eğer biz işçi ve köylü inkılâpçılar, bizi ezen tazyik altından kendimizi kurtarıp düşmanlarımızı haklı ve kuvvetli yumruğumuzla ezmez isek; onlar ellerindeki silâhın, yani sermayenin kuvvetiyle bizi ezecekler, mahvedeceklerdir.

L. İsmet

İNGİLİZLER ve FRANSIZLARIN TÜRKİYE'Yİ İŞGALLERİ
MÜNASEBETİYLE.

Türkiye'deki mazlum ve fakir halklar Abdülhamit isminde kâtil, kanlı bir sultanın zu-

-12-

lûmleri altında otuzüç yıl ezildi. Avrupa kapitalistleri "sermayedarları" bütün Türkiye şehirlerinde pervasız at oynattılar. Bundan sonra Meşrutiyet ismiyle başka bir idare İttihatçı ^{sakiler} ~~çeteler~~ komitesinin İstanbul'a hücumuyla meydan buldu. Evet Sultan düştü, fakat üst gelen ^{türedikler} ~~kurnazlar~~ kendilerine bir zâlim [✓] Sultan keyfiyeti vermek suretiyle fakir halkın başına belâlar yağdırmaya başladı. Hem bu devir o kadar mantıksız, mânâsız, kanunsuz ve vahşiyane bir halde geçti ki - bu devrin ahvâline vâkıf olanlar tarihin hiç bir sayfasında, hiçbir ^(kanlı btt) ~~katli-i pür fe-~~ cî satırlarında kan içici padişahlar ve Engizisyon vekâyii arasında böyle bir vahşet ve mezâlime rast ~~gölemezler sanırım,~~

İttihatçılar devri o kadar melûnâne, o kadar iğrenç, o derece hainâne olması ile beraber kendi faydalarına taparak geçmiştir ki - Osmanlı tarihinin en korkunç ve en nefretli ve en lekeli ve kirli sayfalarını bu melûn zaman teşkil etmiştir denilse yine azdır. Bunlar mazlum ve fakir Türk halkını ve Türkiye'de yaşayan bütün insanları kuvvetli ve yakıcı bir zulüm ateşiyle eritmiş ve kavurmuştur.

İttihatçılar nihayet, fukara halkı mahva âlet olan ve kapitalin "sermaye" mazlum insanlara hâkimiyetini tamamiyle temin etmek maksadıyla burjuvaziye ve kapitalistleri muhafazanın temin ve kuvvetlenmesi emeliyle başlayan cihangirler muharebesinde bu mazlum Türk halkını hiç istemedikleri halde zor ve zulüm tatbikiyle sürükleye, sürükleye soktular, ve bu suretle de fakir halkın kanını senelerce döktüler ve geçen sene Rusya'nın insaniyetperver inkılâbının, kan dökülmesine hitam vermek üzere akd ettiği ve kendilerinin de imza eylediği Brest muahedesini ancak kan dökmek ve ceplerini doldurmak maksadında devam etmek üzere biraz müddet sonra bozarak akd edilen musalaha sebebiyle Rusya ordularının terhis edilmesinden bilistifade Kafkasya'ya doğru hücum ettiler; buralarda rast getirdikleri fakir halkı ve bâhusus Ermeni halkını imhâ ile ilerleyerek Kafkasya'da işçi halkının yegâne bir istinatgâhı ve teşkilât-ı mühimmi olan Bakû'ya ve havalisine doğru hücumla başladılar. Ve bu zamandan, bu fırsattan fayda gözleyen burjuvazi ⁽ⁿ⁾ Ermeni askerleri de bu sıralarda Bakû ve civarlarında birçok fecî katiller yaparak mazlum ve masum işçi ve fakir Türk ve Müslüman halkını imha ettiler. yani Kafkasya'daki işçi halk ve mazlum insanlar da; Türkiye padişahlık çetelerinin vahşetle riyle onun neticesi olarak Ermeni zenginlerinin hıyanet ve cinayetlerine kurban oldular ve birçok acıklı hallere düştüler; İttihatçı çeteler işte bu suretle yaptıkları cinayetlerden başka Rusya'nın ve bütün dünyanın mazlum ve fakir halkları sınıfları için bir menba-ı ümit o-

-13-

lan beynelmilel inkılâbının Şark âlemine kolayca geçmesine mâni olmak istediler; İş yalnız bununla da kalmadı. Nihayet o çete mahiyetindeki ^{şaki?} şerhler hükümeti, Şark âleminde beynelmilel inkılâba bir son darbe vurmaya üzere Çanakkale Boğazını İngiliz, Fransız, Amerika donanmalarına açıncaya kadar çalıştılar; ve Boğazları, İstanbul'u İngiliz - Fransızların yakıcı ve kan içici emellerine teslim ettiler; şimdi onların kirli çizmeleri fakir Türk halkının kalplerini çigniyor; lânet o İttihatçılara ki bu zamanlarda Türk mazlum halkını Alman altınlarına satmış idiler.

İşte bu İttihatçı câniler bu kadar fakir halk kanı döktükten, bu vaziyeti de inkılâb-ı mesuda karşı birçok kanlar dökülmeye müsait bir biçime soktuktan sonra nihayet canlarını kurtarmak için hazinelerini omuzlayarak kaçtılar; fakat ilâve edelim ki, ele geçtiler, ceza-yi sezâlarını da bulacaklarına şüphe yok...

Ey dünyanın fakir insanlarını kurtarmaya azm eden kızıl bayrak sahibi yoldaşlar... İttihatçıların bu kadar zulmünü gören ve en sonra da Garp emperyalizmine teslim edilen mazlum Türkler ve Şarkın bütün işçileri size: İmdat, imdat.. diye bağıyorlar....

İşçiler... Toplanın kızıl bayrak altına....

Koşun... Şark işçisinin imdadına...

C. A. ~~---~~

ŞİMAL TÜRKLERİ ARASINDA MÜHİM BİR MÜESSESE

İLMÎ HEYET.

İlmî Heyetçe tanzim edilip Mustafa Suphi Yoldaş tarafından Birinci Müslüman Komünistler Siyezinde okunan lâyiha (döklad) :

II

2) Dil - Edebiyat ve Tarih Şubesi: Fakir halkı sıkarak onu öz faydası için cehalette

- 14 -

yaşatmayı bir ideal ittihaz eden eski burjuvazni hükümet bu maksatla Rusya'da durucu her bir milletlerin millî hususiyetlerini yitirmeye çalışıyordu; bu hükümet kendi hâkimiyeti altında bulunan milletlere öz dillerinde okumaya müsaade etmiyor ve bunların diline, edebiyatına yol veriyordu; çünkü ayrı milletlerin kendilerini tanıması, ilim ve hüner fikrinin öz dilleri vasıtasıyla umum halk arasına dağılması onun emperyalizm esasına kurulan tasallüt fikirlerine muvafık gelmiyordu..

Rusya'da yaşayan ^{milletlere} okuyup ilim öğrenmek için açık bulunan yegâne yol resmî hükümet dili addedilen Rus dilinde okuma idi; bu yol da mümkün olduğu kadar bazı sınıflar faydasını göz-önünde tutmakta idi; zaten ruh ve hem dil tarafından hakim, hele bütünüyle başka bulunan diğer milletler için Rus dili vasıtasıyla ilim almak da çetin ve hatta gayri mümkün... Şu hale göre onlar geride kalmaya, cehalet karanlığında yaşamaya mecburdular; bu ise hükümetin tuttuğu siyaset için pek matlub; çünkü halk, hususen fakir ne kadar cahil olsa onu ezme, bu siyaseti tutanlar için çok kolaydı;

Hükümet başına fakir halk menfaati (ni) düşünen Şûrâlar Hükümeti gelince; bu cihete başka yolla gitti; proletaryatın saadeti, onun ziyalılılaşması ile pek bağlı olduğunu göz önünde tutup her türlü iktisadî yeniliklerle halkı ziyalılaştırmayı, halkın ekseriyetini teşkil eden fakir halk arasına ilim nuru saçmayı birinci işi olarak telâkki etti; halkı ziyalılaştırma ise her halkın öz ana dilinde mümkün olmakla memlekette yaşayan halkların öz işlerini kendilerine bıraktı; onlara şûrâlar hâkimiyeti dairesinde dilinde ve terbiyesinde kemâl-i muhtariyet verdi ki her bir halk öz muhitinde terbiyelensin ve öz dilinde okusun, ilim alsın...

Böylece Teşrinievvel (Oktabr) İnkılâbından sonra Tatar halkı için öz dillerine sahip olmaya yol açıldı, lâkin akutma için başka başka halkların dilleri derecesine getirilmiş, işlenmiş mükemmel, edebiyatlı bir dil gerek... Halka özünün iktisadî halini anlatma, onu hayata, siyasete alıştırmaya için onu tarihle tanıştırmak lâzım;

İşte şu meseleleri göz önünde tutup İlmî Heyet içinde " dil - edebiyat ve tarih şubesi " isminde ayrı bir şube tesis edildi;

Bir taraftan yukarıda söylendiği üzere hükümetin sıkması ve diğer taraftan mektepleri ve edebiyatı öz rûhunda tesis ve Arap dilini resmî okuma dili ittihaz etmeyi hedef ittihaz eden İslâm dininin tesiriyle bizim dilimiz medenî cihetçe nihayet derecede geri kalmış, işte

lenmemiştir;

Herhalde Tatar dili, onun vasıtasıyla halka ilim vermeye kâff gemyen bir derecede kalmıştı; ve son günlere kadar da bu haldeydi.

Mekteplerimizi demokrat (halk hâkimiyeti) esasına göre tanzim edip onları diğer milletlerin mektepleriyle bir dereceye getirmek için ilk evvel mekteplerde okutulacak dilin lüzumu vechile işlenmiş bulunması lâzım; Bizim Tatar dili ise işlenmemiş ve onda fen için gerek istilahlar değil, hatta en adf lügâtlar da kifayetsiz ve bazı bulunanlar da sönmüş veya sönmek üzereydi.

Şu halleri göz önüne alan İlmî Heyet en evvel dilimizi islah ve ikmal çarelerine girişmeyi düşündü; bu meseleden en ilk sırada duranlar da lügat, resm-i hat ve imlâ meseleleridir.

Evelce de söylendiği üzere dilimiz fakir olup tertip edilmemiş, istilahlar vücut bulmamış olduğuna göre İlmî Heyet evvel emirde dilimizdeki kelimeleri toplayıp Tatar dilinin mükemmel bir "lügât" kitabını meydana getirmeyi lâzım gördü; çünkü bu güne kadar böyle bir lügât kitabımız yoktu;

İşbu mesele hakkında Heyet işe girişip lügât hakkında az çok mütehassıs bulunan kişileri celbetti; ve bu hususta Heyette bir de lâyiha okundu; lâyihada Tatar dili için en evvel bir "lügâtlar kâmusu" ve ondan sonra "kâmus ül-âlâm - ansiklopediyâ" tanzimi lâzım gösterilmişti; lâyihayı verenlerin teklifi mucibince (5) kişiden ibaret bir "lügât gurubu" teşkil edilip hâzırda işe girişti; bu gurup bu lâyihada gösterildiği üzere lügât tertibi işiyle meşgul olacaktır.

Lügât meselesine nazaran en mühim mesele Tatar dilinin resm-i hat-elifbâsı meselesidir; malûmdur ki dilimizin en büyük noksanlarından biri öz dilimizde yazmak için kabul edilen Arap harflerinin bir taraftan kifayetsizliği, diğer taraftan uygunsuzluğudur; bunun için bize en evvel harflerimizi tertibe salma lâzımdır;

Ondan da uygunsuz bir mesele hâzırda bizde müstâmel mükemmel, umumî bir imlânın olmaması ve imlâ meselesinin bizde ifrat derecede tertipsiz ve hem karışık bir halde bulunmasıdır; ve yeni yolda kurulan mekteplerde okutma için bize evvel emirde imlâmımızı tertibe koymak iktizâ etmektedir;

İşte şu hali göz önünde tutup dil - edebiyat şubesi hiç durmadan iş bu yolda işe giriş-

- 16 -

meyi lâzım gördü; şübede bu hususta bir de lâyiha okundu; lâyihada imlâmızın kifayetsizliği etraflıca tetkik edilmekteydi;

Lâyihayı verenler imlâmızı toplayıp malûm bir karara bağlamak için gelecek ^{Mevlit} bayramına kadar Tatar dünyasında bulunan imlâ mütehasıslarını toplayıp bir konferans yapmaya karar verdiler. Bu konferansın bütçesini de gösterdiler; lâyihanın teklifi mucibince; buna hazırlanma, lâyihalar yazma ve hem yazdırma ve keza onu tertibe koymanın çarelerine girişmek için beş kişiden ibaret "imlâ gurubu" teşkil edilip şimdi de işe girişti;

İmlâ ile pek yakın alâkası bulunan resm-i hat-elifbâ meselesinin de halledilmesi bu konferanstan beklenmektedir;

Edebiyat: dilin rûhu; edebiyatsız dilin cansız bir dil olduğu malûmdur; şuna göre İlmî Heyet edebiyat meselesine gereği vechile ehemmiyet vermeyi lâzım gördü; fakir halkın - proletaryatın öz icadı, öz malı bulunan "halk edebiyatı" birinci menbâ diye telâkki edildiğine göre dili tensîk etmek, muntazam bir hale getirmek için halk edebiyatını toplamak ve fennî gözle bakıp tertibe koyarak neşr etmek İlmî Heyetin göz önünde tuttuğu meselelerdendir.

Âlf edebiyat; dilimizi mektepte okutmanın esaslarından olduğu gibi halk edebiyatı da âlf edebiyata esastır.

Halk edebiyatımız, onun bizim için lüzumu, onu toplamanın ilim yolları hakkında dil-edebiyat şübesinde hususî bir lâyiha okundu; lâyihacılar halk edebiyatını toplama çarelerini ve bu işe hâzırda kuvvetlice girişmek lüzumunu gösterdiler ve başka mühim işlerin elde durmasına bakmayarak heyet içinde buna ihtisasları olan âzâlar bulunduğuna göre işe hâzırda kuvvetlice teşebbüs etmek mümkün addedildi; ve bu hususta üç kişiden ibaret "halk edebiyatı" gurubu tayin edilip bu işler ona yükletildi ve hemde hariçten iki mütehasıs celbetmek selâhiyeti verildi.

Lâyihada yaz mevsiminde halk arasına halk edebiyatı toplamak için hususî kişiler göndermek lüzumu ve buna ait bütçe de gösterilmişti;

Proletaryat arasına ^{Reallüb-ü} ~~teşebbüs~~ his yerleştirme ve onun zevkini yükseltme için âlf edebiyatın da ehemmiyeti büyük olduğundan dolayı âlf edebiyatımızı yoluna koyma ve terakki ettirme çarelerine girişmeyi de ^{İlmî} ~~İlmî~~ Heyet kendisinin borçlarından addediyor ve buna göre vak-tin ^Misaaadesi nisbetinde ve imkân olmasıyla bunun da teşebbüslerine girişmeyi düşünüyor.

- 17 -

Edebiyat meselesine taallûku bulunan bir mesele dahi tercüme meselesi olup bu babta İlmî Heyet iki yol tutmayı teemmül ediyor; Rus Maarif Komisarlığının tuttuğu tarzı tutup Rus ve hem Avrupa nefis edebiyatının kıymetli eserlerini intihap ederek Tatarca'ya tercüme ettirip neşr etme ve hem de halkımıza siyasî, içtimâî ilim vermek için, siyasî, içtimâî ve iktisadî eserlerden Tatar diline halkın terakkisine yarar fennî eserler tercüme ettirip neşr etme. Bu hususta yakında bir de lâyiha okunacak...

Tarih: bâbında İlmî Heyetin yapacağı işlerden *sırf ilmi*; dünyanın ahvalini, türlü halkların hayatta tuttıkları yolları, iktisadî ve sanayiî *[bir kelime okunuyor]* görmüş, biz Müslüman halkın bu hususta insaniyet âleminde tuttuğu mevkîleri anlamak hususunda tarih ilminin ne kadar lâzım bir *ilmi* olduğunu elbette söyleyip durmaya lüzum yok.. Bizim *şu* tarihimizde tarihî eserler pek az, bulunanları da kifayetsiz, öz halkımızın tarihi de mükemmel bir surette yazılmamış ve yazılanlar da yeni hayata muhalif bir tarzda yazılmış olmakla bize tarih ilmini lâzım dereceye yükseltip onu mektepler vasıtasıyla umum halka gıdâ olur bir hale getirmek lâzım; bu da İlmî Heyetin borçlarından birisidir; vâkıa heyetin işi yeni başlayıp yoluna girmeye ancak yüz tutmasına göre bu hususta henüz muayyen bir nazar ve işe girişildiği yok; lâkin bu mesele ilerde duran meselelerden birisidir; ve heyet içine tarihte ihtisası olan zâtların toplanmasıyla bu işe de teşebbüs edilecektir.

İşte dil - edebiyat, tarih şubesinin hâzıra kadar işlediği ve işlemek üzere bulunduğu işleri başlıca şunlardan ibarettir.

3) Müze ve Kütüphane Şubesi:

Asûde bir zamanda yapılması lâzım iken Tatarların medeniyetteki tertipsizlikleri sebebinden yapılmamış olan ve umumî medenî yükselmeyle şimdi yapılması lâzım olan işlerden birisi dahi bir müze ve kütüphane tesis etmektir.

Bizim önümüzde Tatar işçileri arasında proletaryat fenni tanzim edip proletaryat sanayi-i nefisesinin esbaplarını tertip etme, işçide nefaset-i hüsnü yükseltme, işçi sanayi-i nefisesini meydana getirme gibi işler var;

Bunun için evveki sanayi-i nefise gazetelerini halka yakınlaştırma, onun faydalanacağı bir şekle sokma gerek; her halkın kendine mahsus âdetleri, malûm şeyleri var; kendi sanat-

- 18 -

ları, kendi hayatı ile bağı şeyler; kendi aralarından çıkan ressamların eserleri onlara yakın ve anlaşılır bir haldedir; Şark sanayi-i nefisesinin büsbütün başka evsafa bulunduğu çoktan kabul edilmiş hakikatlardandır; nefisesi ile Garp sanayi-i

Halka umumî sanayi-i nefiseyi anlamayı öğretme, onlarda sanayi-i nefise hissini artırma işleri için de malûm, halka yakın, onun rûhî an'aneleriyle münasebetli şeylerden başlamak lâzımdır.

Hâzıra kadar mollaların, dervişlerin dinden başka hiç bir şeyle halkın fikrini meşgul etmek dilememeleri, hatta bu meşguliyete karşı durmaları sebebiyle Tatarların sanayi-i nefisesi toplanmamış, nice milyonlardan mürekkep bu halkın bir müzesi meydana getirilmemiştir;

Tatar işçisinin nefaset hissini tahrik, bedâî duygusunu uyandırma işine gelince de; bize onun sanayi-i nefise, tarih, asâr-ı atika ve hayatına ait şeyleri toplamak ve bunları halkın faydalanacağı bir şekle sokmak gerek, bu hususta da biz İlmî Heyet huzurunda Tatarların tarih, sanayi-i nefise, içtimâî ve siyasî hayatlarına, içtimâî inkılâptaki mevkilerine ait eserleri toplayıp bir müze haline getirmeyi lâzım görüyoruz.

Büyük müzeler çabukça meydana gelmiyorlar; her ne de olsa hususî surette toplanan koleksiyonlar müzenin temelini teşkil ediyorlar; bizim dilediğimiz tertipte Türk - Tatarların tarih, ilm-i ahval-i beşer ve sanayi-i nefisesine ait müzeye esas olacak hususî koleksiyonlar elimizde mevcuttur; bir kere şimdi Kazan'da Fransızlardan bir müsteşrikin Tatarlara, onların hayat ve tarihlerine ait pek çok eserleri havfî bir koleksiyonu var;

Bu koleksiyonda Tatar halkı arasında işlenen el hünherleri, halk sanayi-i nefisesi eserleri toplandığı gibi umumen Tatarların sanayi-i nefise, hayat ve tarihlerine ait bir çok şeyler vardır; buna göre bu koleksiyon bizim müzemize esas olacak bir koleksiyon olabilir;

Hâzirki fiyatlara göre bahâsının pek ucuz (hepsi 80 bin ruble) olması toplanmış eserlerin mütehassıslar şahadetiyle sabit olduğu üzere kıymetli bulunması ve böyle bir koleksiyonu yeniden meydana getirmenin pek büyük hizmet ve masarife bağı olması bu koleksiyonu almaya bize lüzum gösteriyor;

Bundan başka Sıcar fabrikatörlerinden Hazan Akçorin denilen adamın Tatarlara ve umumen Şark dünyasına ait eserleri havfî bir koleksiyonu ve bir kütüphanesi var; şimdi bu müze ve kütüphanenin bir kısmı Mescit şehrinde Devlet Bankası şubesinde, bir kısmı da eski mahal-

- 19 -

İf Gorka'da ise de, bir kısmı da kaybolmak üzere...

Kazan'da ve başka şehirlerde Tatar burjuvaziyasında ve bazı meraklılarında Tatarların sanayi-i nefise ve tarihlerine ait pek çok eserler var; hâzirki dahili muharebeler, karışıklıklar sebebiyle bunların da bir kısmı kaybedilmiş, kaçırılmıştır;

Halk ^{baylığına}, halk medeniyetine ve sanayi-i nefsesine esas olacak bu eserlerin mahvolmasına bir set çekmeye çare varsa, o da İlmî Heyet huzurunda bir müze tesis edip, bunları burada toplamaktır; bunun için biz şimdiden hiç ~~ilmi~~ getirmeyerek İlmî Heyet yanında bir müze teşkil etmeyi lâzım görüyoruz;

Yukarıda söylenildiği üzere Fransız müsteşriki ile Hasan Akçorin koleksiyonlarında Şarka, Tatarlara ait pek çok kitaplar toplanmış olup bunlar müzede bir kütüphaneye esas olacaklardır;

İlmî Heyetin işleri ve Tatarların okuma, okutma işlerine bakan müesseseleri ve orta ve yukarı derece mekteplerdeki şakirdlerin geniş bir daire dahilinde faydalanması için Tatarlar ve başka Türk milletlerine, Şarka ait eserleri havfî, vâsî ve esaslı bir kütüphaneye pek çok ihtiyaç var; bu suretle meydana getirilecek müze ile bir kütüphane Tatar işçi ve köylüsü için, onun medeniyetini yükseltmeye, onu iş ve sosyalizm yolunda ilerletmeye çalışanlar için pek çok yardım edecektir; iş bu müze ve kütüphaneyi teşkil esasları, onları tesise ve bir sene idareye ait bütçeler beraber bulunacaktır;

Millî Heyet kütüphane ve müzesinin teşkili esasları:

- 1- Kazan'da Merkezî Müslüman Komisaryatının İlmî Heyeti huzurunda bir umumî kütüphane ve bir müze getirilme;
- 2- İlmî Heyet huzurunda Tatarların ve onlara münasebeti olan başka milletlerin tarih, ilm-i ahvâl-i beşer, fenn-i ^{mimarî} ~~sanatî~~ ve sanayi-i nefise ve umumen siyasî ve medenî hayatlarına ait eserler toplanma;
- 3- İlmî Heyet kütüphanesinde bütün dillerdeki, edebî, ilmî eserler toplanıp Türk - Tatar dillerindeki eserleri ve onlara ait başka dillerdeki kitapları bulundurmaya, ayrıca ehemmiyet verilme;
- 4- Müzeyi tesis için lâzım koleksiyonlar ve eserler, kütüphaneyi meydana getirme için gerek kitaplar âtîdeki usullerle toplanır;

A)

-20-

A) Satın alma; B) İane yolu ile alma; C) Şûrâlar Hükûmetinin merkezî ve mahallî müesseseleri tarafından müsadere yolu ile alınan eserlerden Türk - Tatarlara ait olanı alma;
D) Başka müze ve kütüphanelerden Türk - Tatarlara ait kitap ve sairinin almaya mümkün bulunanlarını alma;

5- Müze ve kütüphaneyi tesis ve hem ilerletme için lâzım masarifin menbâları:

A) Merkezî ve mahallî şûrâlar müesseselerinden alınan paralar; B) Millî işlere karşılık olmak üzere toplanan akçelerden yapılan yardımlar; C) Hususî îaneler...

6- Müze ve kütüphane İlmî Heyet'in nezareti altında olup onları tesis, terakki ettirme, idare eyleme, faydalanma onun tarafından tertip edilecek düstur ve nizamlara tâbî olur;

4) Tiyatro, ^{ve} Musiki ^{ve} Sanayi-i Nefise Şûbesi: Bu şûbe Tatar proletaryatı arasında sanayi-i nefise dağıtma, işçi tiyatroları için piyesler hazırlama, mevcut olanları tetkik etme, Tatar - Başkırt halkı musikisini toplayıp tertibe koyma gibi işlerle meşgul olacak; şûbe hâzırda bu husustaki asârı toplama, sanayî teşkilâtlarıyla anlaşma, onlardan kendine yardım için kişiler intihap etme, işçi kulüplerinin o husustaki ihtiyaçlarını tahkik eyleme ile meşguldür.

5) Matbuat Şûbesi:

Yeni bir hayatı düzme, onu halk arasına dağıtma, anlatma için en tabî, en doğru yol şüphesiz matbuattır; işte bunun için ilmî heyet âzâları içinden bir komisyon teşkil edip bu komisyona bu yeni hayatı yoluna salma, mektepleri sosyalizm esasına kurma, iş mektepleri meydana getirme maksadıyla "Maarif" isminde bir gazete çıkarma vazifesini tevdi etti;

Bu gazete bütün kuvvetiyle mektepleri sosyalizm esasında kurmaya, iş mektepleri meydana getirmeye, muallimleri ve halkı okuma - okutma bâbındaki resmî emir-nâmelerle tanıştırmaya çalışacak;

Bundan başka komisyon sosyalizme müteallik ilmî, fennî risaleler bastırıp onları fakir halk arasına yayıp dağıtma çarelerine tevessül edecektir.

Son.

- 21 -

TÜRK KOMÜNİSTLERİNİN İNKILÂP DESTANI

Beynelmilel sancak bu kızıl kandır,
 Kızıl Ordu hep ona kurbandır,
 Durmayalım vuruşacak zamandır,
 Kızıl kana boyanalım gel kardaş,

X X X

İsmi ona kefendir, öldü aklar,
 Onlara mesken oldu kuru dağlar,
 Raboçiler güler, burjuva ağlar,
 Kızıl kana boyanalım gel kardaş,
 Benî beşer bugün oldu hep yoldaş.

X X X

Ağalar, paşalar, ulu sultanlar,
 Şimdi sürünüyor yerlerde onlar,
 Fukara halk hâkim oldu civanlar,
 Kızıl kana boyanalım gel kardaş,
 Benî beşer bugün oldu hep yoldaş.

X X X

Hâzırda kapital halkı yakıyor,
 Dünya işçileri yere bakıyor,
 Adl, hak yolunda kanlar akıyor,
 Kızıl kana boyanalım gel kardaş,
 Benî beşer bugün oldu hep yoldaş.

X X X

Benî Beşer bugün oldu hep yoldaş.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAMA İRMA VAKFI

- 22 -

Dünya halkı bugün elele verdi,
Zâlimleri yaktı, yıktı, devirdi,
Zulüm ocağına adl ile girdi,
Kızıl kana boyanalım gel kardaş,
Benî beşer bugün oldu hep yoldaş.

X X X

İnkılâp sancağı dalgalanıyor,
Ateş gibi pırıl pırıl yanıyor,
Yürüdükçe şehitleri anıyor,
Kızıl kana boyanalım gel kardaş,
Benî beşer bugün oldu hep yoldaş.

X X X

Beşerin bağından fıskıran kanı,
dindirelim işte geldi zamanı,
Yaşasın inkılâp sancağın şanı,
Kızıl kana boyanalım gel kardaş,
Benî beşer bugün oldu hep yoldaş.

Cevdet Ali

Yoldaşlar,
İhtifalleri bu kadar
Zulmünü gören ve en sonunda da

HARİCİ HAVADİSLER.

K. LIEBKNECHT, R. LUXEMBURG'ÜN ÖLDÜRÜLMELERİ.

16 ^{Yanvar} ~~Janvier~~ 1918'de Berlin'de Rosa Luxemburg ve Karl Liebknecht dostlarından Markusonun evinde tevkif edildikten sonra "Eden" Otelinde ^{bulunan} süvari kıışlasına götürülmüşlerdi.

Tevkif haberi okadar süratle etrafa yayılmıştı ki, hemen "Eden" Otelinin önünde yüzlerce halk toplandı.

K. Liebknecht'in şahsiyeti tebyin ^{etm} ettikten sonra otelin yan taraf kapılarından birin-

-23-

den çıkarılarak hapse götürölmek üzere otomobile bindirilmişti. Şöför her ne kadar süratle hareket etmek istemiş ise de, bu esnada orada toplanan ahâlden biri Liebknecht'in başına vurarak bu büyük inkılâpçının başını yarmıştı. Nihayet otomobil bin müşkülâtla hareket etmişse de biraz sonra bozularak tevakkuf etmiş ve Liebknecht'i sevk etmeye memur olan jandarma kumandanı yolda diğeri bir otomobile tesadüf edebilmek ümidiyle Liebknecht'e yayan gitmeyi teklif etmiştir.

Fakat henüz elli adım gitmeden Liebknecht'in firar etmek maksadıyla koşmaya başlamasıyla jandarmalar arkasından ateş etmişler ve sırtına tesadüf eden kurşunun tesiriyle Liebknecht olduğu yerde düşerek ölmüştür.

Rosa Luxemburg'un "Eden" Otelinden hapishaneye gönderildiğini gûya hükümet halk arasına yayarak gûya ahâli dağıtılmak istenilmiş ve evvelâ boş olarak gidip de bilâhere otelin arka kapısına gelerek R. Luxemburg'un bindirildiği otomobile ahâli hücum ederek bu büyük inkılâpçı kadını kendini kaybedinceye kadar döğmüşlerdir.

Bundan sonra otomobil hareket etmişse de yolda geçmekte olduğu bir köprü üzerinde ahâli tarafından durdurularak R. Luxemburg vahşiyane bir surette öldürölmüş ve zannolunduğuna göre cesedi köprü üzerinden nehre atılmıştır.

TÜRKİYE'NİN TAKSİMİ.

Türkiye'nin harabeleri üzerinde bir takım yeni hükümetler teşekkül etmektedir.

Bu yeni hükümetlerden en mühimleri olan Arabistan ile Ermenistan'ı Fransız ve İngilizler de tasdik etmişlerdir.

Yemen ve Hicaz vilâyetleri de Arabistan hükümetine ait olacaktır. Ermenistan'ın Rusya dahilinde bulunan kısmının da müstakil Ermenistan Hükümetine ait olduğu hükümet-i müttefike tarafından tasdik olunmuştur.

Bu yeni hükümetin başında Nubar Paşa bulunmakta olup Aruan - A, Katim, Yakup Artin, Arşa - Çebuyan, Martistekyan ve diğeri heyet-i nezareti teşkil etmektedirler.

Filistin'de ise Yahudi hükümeti teşekkül etmekte olup bu hükümetin tasdiki için bazı mühim Yahudilerden mürekkep bir heyet Fransa hükümeti nezdinde teşebbüsatta bulunmaktadır. Şekl-i hükümet her ne kadar henüz muayyen değil ise de, bu hükümet[in] cumhuriyet olacağı

-24-

zannolunmaktadır.

İzmir sahilleri Yunanistan tarafından, Adana havalisi ise İtalya tarafından istenilmekte ise de, bu meselenin kat'î olarak halli sulh konferansına bırakılmıştır. Demek ki Kürtler, Çerkesler ve diğer bazı Türk kabileleri de Türkiye'den ayrılmazlarsa eskisinin beşte biri büyüklüğünde kâlacaktır.

Türkiye

TÜRKİYE'DE SEFALET ve BOLŞEVİZM.

Türkiye'de ecnebi memleketlerinden getirilmekte olan yalnız bir takım eşya değil her vakit pek çok miktarda bulunan yiyecek şeyler pek az miktarda ve pek güçlükle tedarik olunabilmektedir. Meselâ İstanbul'da bir yemek en ucuz 70 - 100 kuruşa yenebilmekte olup, ekmeğin okkası 50 kuruştur. Türkiye'nin ahvâl-i siyasiyesi, sefalet, yapılan zulüm, nihayet ahâliyi uyandırmakta olup halk günden güne bolşevizme daha ziyade temayül etmektedir.

TÜRKİYE'DE YENİ HÜKÜMET.

Haber alındığına göre Türkiye'de İttihat ve Terakki Hükûmeti tamamiyle sukût etmiş olup sadrazamlığa Tefvik Paşa tayin olunmuştur.

ERMENİ FACIALARI ve SEBEPLERİNİN MUHAKEMESİ.

Ermeni facialarına sebep olan kimselerle bu facialarda alâkadar bulunan sair eşhasın muhakemesi için İstanbul'da bir fevkalâde divan-ı harp teşkil olunmuştur. Fakat mâ'at-teesüf kabahatli olanların çoğu efendileri olan Enver, Talât ve Cemal Paşalar gibi vaktü zamanında Türkiye'den kaçmaya muvaffak olmuşlardır.

UKRAYNA'DA.

Harkov'dan sonra Ekaterinboslav şehri de 26 ^{Yanvarda} ~~Janvier~~ de Yoldaş Ribenbu kumandasındaki Ukrayna Kızıl Ordusu tarafından zaptedilmiştir.

Bu suretle Ukrayna Şûrâlar Hükûmeti günden güne büyümekte ve Beyazları fena halde kor-

- 25 -

kutmaktadır.

İTALYA'DA,

İtalya'da heyet-i vükelâ siyaset âlemindeki muvaffakiyetsizlikleri yüzünden istifa etmektedirler. Yeni nâzırlar ise eskileri gibi Türkiye'den Adana ve sair vilâyetleri, ^{soyu-} zengilerden, Alman müstemlekelerinden bir kısmını, Avusturya'nın bazı vilâyetlerini almak iştihasıyla sulh konferansına hazırlanmaktadırlar.

Fakat bu sulh konferansından da yeni yeni mesele ve gürültüler çıkması pek ihtimal dahilindedir. Çünkü daha şimdiden İngiltere ile Fransa'nın, Fransa ile Wilson'un araları açılmaya başladı. Fransa Hükümeti Wilson'un teklif ettiği sulh şartlarından bazılarını kabul etmeye hiç de taraftar görünmüyor.

BİTARAF HÜKÜMETLER.

Fransa ve İngiltere'nin müttefikten verdikleri karara göre sulh konferansına bitaraf hükümetler iştirak edemeyeceklerse de, bitaraf hükümetlerin harbe iştirak eden hükümetlerden talep edecekleri şeyler var ise o taleplerini bilâvasıta sulh konferansına bildirebileceklerdir.

SULH HAKKINDA

Müttefik hükümetler Rusya dahilindeki hükümet ve teşkilâtların vekillerini sulh konferansından evvel teâtî-i efkâr etmek üzere İstanbul civarındaki Büyüka'da toplanmaya davet ediyorlar. Onlar bu suretle Rusya dahilinde teşekkül etmiş olan hükümetin hudutlarını ka-tî surette tayin ederek Rusya'da devam eden harbin sonunu almak fikrindedirler.

Eğer buna muvaffak olurlarsa o vakit Rusya da sulh konferansına iştirak edebilecektir.

Bu suretle müttefikler Bolşevizm yangınından hükümetlerini kurtarmış olacaklarını zannediyorlar ! ne vâhi fikir;

İRLANDA.

İngiltere'de şimdiye kadar pek de nazarı dikkati celbetmeyen birçok vekayî zuhur et-

-26-

mektedir. İrlanda'da bundan biraz zaman evvel yapılan intihaplar Muhtariyet Partisinin galibiyetiyle nihayet buldu.

Bazı me^{ce}hâfil-i siyasiye İrlanda ahâlisinin silâha sarılarak muhtariyet talep edecekleri zannolunmaktadır.

AMERİKA'DA ŞURÂLAR.

Amerika'dan alınan haberlere göre, Amerika'nın birçok şehirlerinde işçi şurâları teşekkül etmektedir.

Amerika Hükûmeti son zamanlarda yapılan inkılâp propagandalarına manî olmak için birçok ciddi tedbirler ittihaz etmektedir.

ALMANYA'DA.

Son gelen haberler Berlin'de meclis-i müessisanın açılmış olduğunu bildirmekte ise diğer taraftan Spartakların iyiden iyiye harp hazırlıkları görmekte olduklarını ve bu günlerde yeniden ciddi bazı teşebbüslerde bulunacaklarını haber vermektedirler.

TÜRKİYE'DE NELER OLUYOR.

Müttefikler Türkiye ile akd-ı mütareke ettikten sonra Türkiye'de kendi memleketlerindeymiş gibi hüküm sürmeye başlamışlardır.

Meselâ, Yafa, Beyrut, Mersin ve İskenderun'da İtalya ve Fransa ^{oküpasyon} ~~akküpasyon~~ idaresi kurulduğu gibi müttefiklerin muhtelif mahallerdeki kumandanları Türk ordularını istedikleri gibi dağıtmakta olup kendilerine itaat etmeyenleri top ve tüfikle tehdit ederek hatta bazen mitralyözlerle ateş ederek her istediklerini cebren yaptırmaktadırlar.

ENVER ve CEMAL PAŞALAR.

İstanbul'da divan-ı harbî askerî ordudan firar ettiklerinden dolayı Enver ve Cemal Paşaları zabitlikten tard ederek birer senehapse mahkûm etmiştir !

- 27 -

Yeni Dünya - Hıyanetlerinden dolayı idama mahkûm edilmeleri daha iyi bir şey olurdu.

TÜRKİYE MECLİS-İ MEBUSANINDA.

Petit Journale Gazetesinden - 20 Kânunuevvelde İstanbul'da Meclis-i Mebusan'ın içtimâ-ında muhalif vekillerin suallerine cevaben dahiliye nazırı pek uzun süren beyanatını okudu. Bu beyanatta dahiliye nazırı harbin sebeplerini izah ederek, hiçbir mecburiyet olmadığı halde birkaç kişinin yalnız kendi menfaatlerini temin için Türkiye'yi dünya harbine sürüklediklerini söylemiş ve bundan sonra Meclis-i Mebusan'ın dağıtıldığını resmen mebuslara bildirmiştir.

TÜRKİYE'DE HEYECAN.

Berlin'den bildirildiğine göre bütün Türkiye'de ve bilhassa İstanbul'da büyük bir heyecan ve asâyişsizlik hüküm sürmekte olup ahâli harbe sebep olanların cezalandırılmasını talep etmekte ve hükûmete karşı kıyam etmek için ihzâratta bulunmaktadır.

Birçok İttihatçı memurlar firar etmektedirler.

DAHİLİ HAVADİSLER

UFA'NIN ALINMASI.

Şûrâlar Hükûmeti Kızıl Orduları tarafından Ufa şehri alındı. Ak Guvardiler Şark-ı Cenubî istikâmetinde demiryollarını ve köprüleri tahrip ederek firar etmektedirler.

Zolotoavest şehri ise bugün yarın Kızıl Ordu tarafından alınmak üzere bulunuyor.

Aklar tarafından tahrip edilmekte olup Çelevinsk şehri

ORENBURG'UN ALINMASI

Rusya ve Türkistan Cumhuriyeti Kızıl Orduları Orenburg şehrini zapt ederek birbirleriyle birleşmişlerdir.

-28-

Bu suretle şimdiye kadar kapalı bulunan Rusya - Türkistan yolu açılmış oluyor.

PARTİ HAYATINDA

ASTRAHAN'DA

Türk merkez teşkilâtı tarafından Astrahan'a gönderilen Asım Necati yoldaş Astrahan'da bir Türk komünistleri seksiyon^{si} teşkil etmiş olup kendisi Astrahan ve civarındaki köylerde propaganda ve parti işleriyle meşgul olmaktadır.

SARATOV'DA

Saratov'a giden Cevdet Ali yoldaş pek az bir zaman zarfında Türk komünistleri seksiyon^{si} teşkil etmiş, kendisini seksiyon^{si} azâları reisliğe intihap etmişlerdir.

Hâlihazırda Saratov ve civarında beş yüzden fazla Türk bulunmaktadır.

RAZAN'DA

Karl Liebknecht ve Rosa Luxemburg'un öldürülmeleri münasebetiyle Razan Seksiyon^{si} büyük bir miting tertip etmiş olup, bu mitingde birçok Türkler hazır bulunmuşlardır.

Rus Komünist (Bolşevik)ler Partisi Müslüman Merkez Bürosu huzurunda Türk Teşkilâtının Naşir-i Efkarı

Kazan ^{Sov} sayeti huzurundaki Müslüman İşleri Şubesi tarafından çıkarılacak durgan gündelik

"İŞ"

Gazetesine abone kabul edile. Yıllığı 45 som, 6 aylığı 23 som, 3 aylığı 12 som, 1 aylığı 5 som.

Adres: Kazan, Voskresenskaya Ul. Dom Sopochnikova, Kontoragenstro, dlya Gaz. "İŞ"

-29-

Astrahan ülkesi (Kerayoji) Müslüman Komisaryatının nâşir-i efkârı, Rusça:

Golod Trudovogo Musulmanstva

gazetesine abone kabul edile. Yıllığı 20 som, 6 aylığı 10 som, 3 aylığı 5 som.

Adres: Astrahan, Kanava, Dom Murmanova, Kraevoy Komissaryat
Po Musul. Del Red. "Golod Trud Mus."

Saratof Vilâyeti Müslüman İşleri Komisaryatının nâşir-i efkârı

AŞANG

Gazetesine müşteriler kabul edile. Bir yıllığa 12 som, 6 aylığa 6 som, 3 aylığa 4 som.

Adres: Saratov, Uçel Aleksandrovskoy y Tsaritsnskoy,
Redaktsiya Gaz. "Eşanış"

Simber vilâyeti şûrâsının gayri Rus milletler bölgesi tarafından çıkarıla duran

"Gün"

Gazetesine müşteriler kabul edile. 1 yıllığa 30 som, 6 aylığa 16 som, 4 aylığa 8 som.

Adres: Simbirsk, Otdel Narodnovo Obrasov. Gubispolkoma Musulmans-
kiy Podotdel. Dlya Gazeti "Ken"

Kazan'da Merkez Müslüman Komisaryatı yanındaki "İlmî Hey'eti" nin organı

"Maarif"

Journaline müşteri kabul edile. Hakkı üç aylığa 10 som, bir mah ² som.

Adres: Kazan, Voznesenskaya, Dom Moskva, No. 20 Red. Jurnalı
"Maarif"

Bütün Rusya Müslüman Okutucularının Merkez Bürosu tarafından çıkarıla duran

"OKUTUCU"

Journaline abone kabul edile. Bahası: 1 yıllığa 20 som, yarım yıllığa 10 som,

Adres: Kazan, Tsentralnse Büro Soyuzu Uçashih Musulman. Dlya Jurnalı.